

Отже, на наш погляд, на початку реформування системи МВС необхідно розробити стратегічний план розвитку цієї організації із зазначенням усіх функцій, які виконує кожен структурний підрозділ, наприклад кримінальна поліція, поліція охорони та ін. Під ці функції вже повинна бути «підлаштована» якість поліцейських, які повинні працювати в цих підрозділах, їх ділові та моральні якості, чисельний склад. Після цього, продовжуючи стратегічне планування на законодавчому рівні, повинно бути визначено, як будуть на практиці взаємодіяти ті чи інші підрозділи один з одним, з судами, з прокуратурою, з СБУ. Ігнорування цього підходу, на жаль, призвело до виникнення багатьох проблем під час проведення реформи.

1. Управление организацией : учебник / под ред. А. Поршнева. – М., 2008.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/>

Бойко Олексій Павлович,
викладач кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ СЛІДЧИХ ТА ПІДРОЗДІЛІВ КАРНОГО РОЗШУКУ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ НА ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У Кримінальному процесуальному кодексі України запроваджено норми, які прямо визначають кримінально-процесуальний статус слідчих та уповноважених оперативних підрозділів, тобто підрозділів карного розшуку.

На нашу думку, в КПК України існує два підходи до нормативно-правової регламентації процесуальних повноважень слідчих та підрозділів карного розшуку. Згідно з першим підходом, у тексті кримінальної процесуальної норми прямо вказано, що оперативний підрозділ здійснює кримінальну процесуальну діяльність. Так, у п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України такими саме повноваженнями наділений слідчий. Крім цього, ст. 41 КПК України прямо визначає, що органи Національної поліції, органи безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії за письмовим дорученням слідчого, прокурора.

Закон не конкретизує, проведення яких саме слідчих (розшукових) дій може бути доручено оперативному підрозділу. Проте слід враховувати, що,

згідно із ч. 1 ст. 92 КПК України, саме на слідчого, який здійснює досудове розслідування, покладається обов'язок доказування (тобто збирання, перевірки та оцінки доказів), саме він несе відповідальність за законність і своєчасність здійснення процесуальних дій (ч. 1 ст. 40 КПК України) та наділений правом приймати процесуальні рішення у випадках, визначених Кодексом (ч. 2 ст. 40 КПК України). Вочевидь, неприпустимо доручати оперативному підрозділу проведення слідчих (розшукових) дій, які здійснюються за участю підозрюваного або потерпілого, особливо допитів зазначених осіб. Це пов'язано з формуванням внутрішнього переконання слідчого, необхідністю безпосередньо перевірити та оцінити докази, що підтверджують чи спростовують підозру у конкретному кримінальному провадженні.

Частина 2 ст. 41 КПК України передбачає, що під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Ч. 2 ст. 40 КПК України визначає повноваження слідчого[1].

На нашу думку, співробітник підрозділу карного розшуку під час виконання доручення може застосовувати норми КПК України, що регламентують порядок проведення слідчих (розшукових) дій, вказаних у дорученні. Крім цього, вони уповноважені здійснювати інші процесуальні дії, які проводяться без ухвали слідчого судді чи погодження з прокурором, та без яких виконання дорученої слідчої (розшукової) дії стає неможливим.

Другий підхід до правової регламентації процесуального статусу слідчих та підрозділів карного розшуку передбачає опосередковане закріплення процесуальних повноважень підрозділів карного розшуку у КПК України. У зв'язку з цим прийти до висновку про наявність у підрозділу карного розшуку процесуальних прав та обов'язків можна тільки на підставі комплексного аналізу положень КПК України та інших спеціальних законів.

Наприклад, ст. 191 КПК України визначає порядок виконання уповноваженою службовою особою ухвали слідчого судді про дозвіл на затримання з метою приводу, а ст. 208 КПК України встановлює порядок затримання уповноваженою службовою особою підозрюваного без ухвали слідчого судді. Відповідно до ч. 6 ст. 191, ч. 3 ст. 207 КПК України, уповноваженою службовою особою є особа, якій законом надано право здійснювати затримання. Отже, для визначення кола суб'єктів, уповноважених на застосування вказаних заходів процесуального примусу, необхідно проаналізувати норми спеціальних законів. Пропонуємо звернути увагу на законодавчі положення, що визначають правовий статус органів Національної поліції, які мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність.

По перше, відповідно до ч. 1 ст. 37 Закону України «Про Національну поліцію», поліція уповноважена затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами України [2].

Наведені вище положення закону дають підстави віднести до кола суб'єктів, наділених оперативно-розшуковими повноваженнями, які мають право затримувати особу за підозрою у вчиненні злочину, поліцію, повноваження якої щодо затримання підозрюваного мають універсальний характер. Проте зазначені вище особи не названі в нормах КПК України як такі, що мають право здійснювати затримання підозрюваного. Це, на нашу думку, є недоліком нормативно-правової регламентації.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // ВВР України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // ВВР України. – 2015. – № 40-41. – Ст. 379.

Чуриков Дмитро Сергійович,
викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки факультету № 2
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ САМООБОРОНИ ПРАЦІВНИКАМИ ПОЛІЦІЇ

На шляху України до Європейського Союзу важливим питанням стає реформування органів влади з метою забезпечення прав і свобод людини. В рамках таких змін важливим питанням залишається реформування правоохоронної сфери. Так, реформування органів внутрішніх справ, що розпочато сьогодні в Україні, має на меті докорінні зміни в їх діяльності, насамперед зміну мети професійної діяльності правоохоронців, а саме надання поліцейських послуг, а не здійснення репресивно-каральної функції. Однак професійна діяльність поліцейських виокремлюється з інших видів діяльності перш за все тим, що поліцейські постійно перебувають у "зоні ризику", тобто під час виконання своїх службових обов'язків ризикують власним життям та здоров'ям. Можна сказати, що професійна діяльність поліцейських протікає в екстремальних умовах. Це й зустрічі із незнайомими людьми, зіткнення із небезпекою при припиненні правопорушень. У правоохоронців, насамперед поліцейських, які перебувають на передньому рубежі боротьби за закон, порядок, справедливість, виконуючи при цьому свої професійні обов'язки, виникає потреба у захисті власного життя та здоров'я, а також захисті життя і здоров'я, прав та інтересів, майна інших громадян. Конституція України (ст. 27) [1] надала право громадянам захищати своє життя та здоров'я чи життя та здоров'я інших громадян всіма доступними засобами. Однак чинна